

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum ordo correctionis sit in præcepto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Domini. Longe grauiore habent poena Ecclesiaru ppositi, q in Ecclesijs constituti sunt, vt non parcant oburgatio peccata, q ad eos pertinet no solu charitativa correctio, sed et continua. Et ad tales dñs ibi loquitur per Prophetam: vñ parū ante pramittit.

Ad septimum dicēdū, q iudex in puniēdo intendit principaliter bonum cōe, quod provenit multitudine ex punitione illius, et si ille non emendatur, secundum illud Prouer. 19. Pestilente flagellato, stultus superior erit: sed fraternā correctionis finis est emendatio eius qui corripitur, vnde non est simile.

In corp. art.

Ad octauum dicēdū, q sicut dictū est, correctio fraternā cadit sub precepto seruorum, sicut et corporalis elemosyna. Beneficia autē spiritualia seu corporalia sunt pximis impēdēda ordine quodā, vt. s. primo impēdantur his, q magis nobis cōiuncti sunt, ac si in forte nobis eueniret eis puidere, vt Aug. dicit in Ench. deinde prouidēdū est alijs secundū q oportunitas occurrit. Et sic patet, q preceptū de correctione fraternā nō obligat ad impossibile, sicut nec preceptū de elemosynis corporalibus dandis.

Lib. r. de do. & r. christ. c. 28. in princ. tom. 3.

Serm. r. in prin. to. 10.

Ad nonum dicēdū, q sicut Aug. dicit in lib. de Verbis dñi, admonet nos dñs noster, nō negligere iniuicē peccata nostra, nō quarēdo quid reprehendas, sed vidēdo quid corrigas: vnde ex precepto correctionis fraternā non tenemur inquirere peccata aliorum, vt possimus ea corrigere. Alioquin efficeremur exploratores vite aliorum, cōtra illud qd dicit Prouer. 24. Ne queras impietate in domo iusti, & nō vastes requiem eius: nec est similis rō de debito corporali: quia hoc est quiddā determinatū, qd debetur certe personā, & certo tēpore, quod nō accidit circa correctionem fraternā, vt dictū est.

In corp. art.

Ad x. dicēdū, q aliqui pōt omittēre correctio, nē fraternā tripliciter. Vno qdē modo absq; omni peccato: quia vt Aug. dicit in r. de ciuit. Dei. Si propterea quisque oburgandis & corripiendis male agentibus parcat, quia opportunum tempus inquirat, vel eisdē ipsis metuit ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonā vitā & patientiam erudientes impediāt alios infirmos, & premant atq; auertant a fide, non vñ esse cupiditatis occasio, sed cōsiliū charitatis. Alio modo, sicut cū delectat lingua blandiens, & humanus dies, & formidatur vulgi iudiciū, & carnis exercitatio vel peremptio, que quidē si sic teneatur in animo, vt praeponatur charitati fratris, est peccatum mortale. Tertio modo, potest esse cū peccato veniali, puta cum ista mouerent animum, non quidē vt praeponatur proximi charitati, sed vt negligentes reddantur ad considerandas circūstātiās & opportunitates, in quibus corrigere tenentur.

Cap. 9. parū ante mediu tom. 5.

Ad xi. dicēdū, q quicumque mortaliter peccat, immediate contra charitatem peccat, quia facit illud quod est contrarium charitati. Tamen proprie loquendo non semper dicitur contra charitatem peccat, sed solum tunc, q intēdit cōtra charitatem agere, vt cōtingit in his, qui ex malitia peccant.

Ad xii. dicēdū, q ad preceptū de honore parentū reducuntur precepta de beneficijs impendendis, quibus scūq; proximis ponitur autē expresse de honore parentum, quia hoc cadit statim in ratione cuiuslibet, non autem sic de alijs beneficijs.

ro. Ethico. c. 9. non p. o. cal a. nnc.

Ad xiii. dicēdū, q sermo admonitori nō est sufficiens secundū Philo. quātū ad eos q sunt duri & serulii animi. Et hi sunt, q ex admonitione fiunt dete-

riorēs, q sunt cōpescēdi p correctionē eoā sūm patorū, q et correctio nō sufficit sine diuino auxilio.

Ad xiiii. dicēdū, quod peccata in Deum non sunt nostri arbitrij ad dimittendum, sunt autem nostri arbitrij ad arguendum.

Ad xv. dicēdū, quod homo propter peccatum suum non absoluitur a debito correctionis, sed reditur indignus ad alium corrigendum, qui seipsum non corrigit, nec tamen est perplexus, quia debet peccatum dimittere, & sic corrigere secundum lud. Matt. 7. Eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

Ad xvi. dicēdū, q si ille q corripit aliu in peccatis existēs, quodāmodo cōdenat seipsum, i. dānationē suā pronuntiat: nō tñ sp sibi dānationē accumulāta, eā est in minori pāte, & arguit de malitiā, cū est in oculo & arguit de publico, & sic simul de illū arguit, nō cōtēnendo, sed se simul reprobādo: dicit. n. Greg. in 3. Mor. q cū homo debet dānare proximum sicut seipsum: ita tenet aliena peccata corrigere, & cōtra ea ita se sicut sua. Si vero cum in perbia arguat, quasi sua pāte nō recognoscens, sibi dānationem acquirit: vnde dicit. Mart. 7. Qui respicit festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides: sed etiam quando ex correctione sequitur scandalum propter manifestationem illius peccati, sic etiā correctio non erit adus virtutis.

Ad xvii. dicēdū, q correctio cōstātia est officiu superiorū: sed correctio charitativa est officiu omnium.

Ad xviii. dicēdū, q cum superiores sint proximi eos corrigere debemus, sed humiliter deprecānter, non proterue, ne exasperentur. Et idē dicit Apostolus. Seniores obsecra ut patre dē propter hoc reprehendiunt Demophilus monachus, qui sacerdotem peccantem iniurijs verbis hēctis correxit, eum verberans & de ecclesia eiecens.

Ad xix. dicēdū, q si correctio fm dānationem stantias fiat, nō sequetur inde turbatio, sed potius pacis stabilitum, remotis discordiam causis.

ARTICVLVS II.

Primum ordo correctionis fraternae sit in precepto.

Secundo qñi, vñ ordo correctionis fraternae sit in precepto, q ponit Matth. 18. Et vt quid dicitur enim 1. ad Tim. 5. Peccatē corā omnibus argue: sed Matt. 18. dicit. Argue eum inter te & ipsum solum, quod est secrete admonere. Cū ergo dicitur Apostoli non contrarietur precepto Christi, vt non eadē sub precepto, vt frater sit prius cecece admonendus, & postea publice denuntiandus peccatix. Sed dicendum, quod verbum apostoli intelligitur de peccatis manifestis, quae publicae arguuntur, verbum autem domini de peccatis occultis.

¶ 2 Sed contra, Peccata occulta nullus debet publicare: sic enim esset magis proditor criminis, quam corrector fratris: sed dominus mandat, Matt. 18. si frater tuus in secreto non audiat, adducat vñ vel duos testes, & tandem dicat ecclesiae, quod est peccatum publicare, ergo videtur q preceptum domini non sit intelligendum in peccatis occultis.

¶ 3 Preter. Sicut Aug. dicit 8. de Trin. Omnes regni veritatis deriuant a lege veritatis aeternae: sed veritas aeternae hoc habet, quod Deus non solum peccatū hominē de peccato occulto, sed etiam peccatum nulla secrete admonitione precedente, ergo videtur quod etiā homo, qui diuine veritatis deriuator existere, possit publice aliquem denuntiare, secrete etiam monitione non precedente.

¶ 4 Preter.

¶ 4 Præt. Sicut Aug. dicit in lib. contra mendaciū, A
Ex gestis sanctorū intelligi potest, qualiter sunt præ
cepta sacra scripturæ intelligenda: sed in gestis san
ctorū inuenitur q̄ facta est aliqñ publica denuntiatio
peccati occulti nulla secreta admonitione præce
dente, vt legitur Act. 5. q̄ Petrus Ananiā & Saphi
ram occulte defraudantes de pretio agri publice
denuntiavit, nulla secreta admonitione præmissa.
ergo non obligamur ex præcepto Christi: vt secreta
admonitio præcedat publicam denuntiationem.

¶ 5 Præt. Omnis Christi actio, nostra est instructio.
Ipse enim dicit Ioan. 13. Exemplum dedi vobis, vt
quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: sed
Christus non legitur admonuisse Iudam secreto
antequam eum denuntiaret. ergo videtur, quod
etiam nos possumus publice denuntiare peccatum
fratris, antequam eum occulte admoneamus.

¶ 6 Præt. Sicut denuntiatio fit in publico, ita etiam
& accusatio: sed aliq̄ potest ad accusationē proce
dere, nulla admonitione prius facta, quia ad accusa
tionē præxigitur sola inscriptio, vt decretalis dicit.
ergo videtur, quod etiam denuntiare publice pos
sit aliquis, nulla monitione secreta præcedente.

¶ 7 Præt. Illud qd̄ in omni casu praterire licet, nul
la modo cadit sub p̄cepto. Sed in quolibet casu v̄r,
q̄ liceat praterire admonitionē secretā, qm̄ in quoli
bet peccato potest aliq̄ intendere cōmune bonū
iustitiæ, & sic ad accusationem procedere admoni
tione secreta nō præmissa. ergo v̄r, q̄ secreta admo
nitio non debeat præmitti ex necessitate præcepti.

¶ 8 Præt. Non v̄r esse probabile, q̄ ea quæ sunt in cō
muni cōsuetudine religiosorum sint contra præce
pta Christi: sed in religiombus hoc est consuetum,
q̄ in capitulis aliqui proclamantur de aliquibus pec
catis, nulla secreta monitione præmissa. ergo videtur,
quod non sit de necessitate præcepti secretum ad
monitionem præmittere publicæ denuntiationi.

¶ 9 Præt. August. dicit in 4. de Doctr. christ. q̄ sicut
eadem rotunditas est in magno disco & paruo, ita
eadē rō iustitiæ est in magnis rebus & paruis. Si igit̄
in paruis peccatis nō exigitur secreta admonitio pu
blicæ denuntiationis, vt dicebat̄, v̄r q̄ nec in magnis.

¶ 10 Præt. Si secreta admonitio debet præcedere pu
blicam denuntiationem, necessē est aliquam morā
interuenire inter reprehensionē peccati & publicā
eiusdē denuntiationē: sed qñque talis mora est in
tantum periculosa, q̄ postmodum non potest suffi
ciens remedium adhiberi, pura si aliquis tractauerit
de prodicione ciuitatis cum hostibus, vel si sit hære
ticus in grege seducens homines à fide, non videt̄.
ergo quod debeat præcedere secreta admonitio.

¶ 11 Præt. Triplex est agēs, scilicet naturale, artifi
ciale, & agēs per gratiā, siue per charitatē scilicet chari
tatiue corripit̄ fratrem: sed agēs naturale vnū quod
que, facit quāto melius pōt, & similiter agens artifi
cialis. ergo et corripit̄ fratrem ex charitate dēt hoc
facere quāto melius potest: sed melius est q̄ hoc fa
ciat publice, sic enim magis p̄dest multitudini: bo
nū autē multo rō est melius, q̄ bonum vnus. ergo vi
detur, quod melius sit, quod statim publico frater
arguatur, nulla secreta admonitione precedente.

¶ 12 Præt. Ita se habet peccator in Ecclesia, sicut
membrum putridum in corpore naturali: sed non
refert qualiter medicus membrum putridum ab
fundat, vt vitetur totius corporis corruptio. ergo
videtur, quod non referat qualiter frater peccans
corripitur, siue publice, siue secreto.

¶ 13 Præt. Subditi tenentur obedire suis prælati:
sed quandoque prælati præcipiunt, vt eis dicatur a
subdito, quicquid de alijs peccatis sciunt. ergo etiā
si peccata sunt occulta tenentur subditi reuelare,
nulla monitione secreta præmissa.

¶ 14 Præt. Matth. 18. super illud. Si peccauerit in te
frater tuus, dicit Glo. q̄ frater arguendus est ex zelo
iustitię. Ex quo v̄r, q̄ correctio fraterna sit actus ius
titię: sed iustitię debetur in publico fieri: dicit em̄
Philos. in 5. Ethic. quod iustitiā est virtus præclara,
magis quā lucifer, aut hesperus. ergo correctio
fraterna debet fieri in publico, non in secreto.

¶ 15 Præt. Ad iustitiā p̄tinet retribuere pro meritis:
sed ille q̄ peccauit ex hoc ipso factus est inglorius
apud Deū. ergo v̄r q̄ sicut meruit, sit auferenda ei fa
ma coram hominibus per publicam correctionē.

¶ 16 Præt. Nullum præceptū Dei contrariatur con
silio vel præcepto: sed dominus dicit Luc. 6. Qui au
fert quæ tua sunt ne reperas: quod necesse est, vt sit
vel per consilium, vel præceptum. ergo v̄r, q̄ cum
admonitio fieri non possit sine repetitione suorū,
præcipue in casu, in quo aliquis asportauit alicui
sua, quod non sit in præcepto secreto admonere.

¶ 17 Præt. Licet omni tempore, & omni modo
reddere bonum pro malo: sed Aug. dicit in lib. 3.
de Libero arbit. quod cum corripiuntur iniqui,
reddunt eis bonum pro malo. ergo videtur quod
omni tempore liceat eos corripere publice ante se
cretam admonitionem.

¶ 18 Præt. Leges feruntur ad ea quæ sæpe fiunt, non
ad ea quæ raro accidunt: sed raro contingit, q̄ ali
quis propter hoc q̄ fama sibi auferatur peior effi
ciatur: plures autem propter detractionem a pecca
to homines corripiuntur. ergo videtur, q̄ non sit
præceptū legis diuinæ de hoc, q̄ aliquis prius secre
to admoneatur, quā publice denunciatur.

¶ 19 Præt. In ordine fraternæ correctionis cōtinet̄
q̄ peccatum non denūciatur Ecclesie siue prælato,
nisi qñ frater arguētē audire noluerit: sed si vnus,
peccatū aliquod committat alio sciēte, & corre
ctionem promittat, v̄r ex hoc ipso fratrem arguen
tē audisse, & tamen v̄r nihilominus peccatū eius
esse denunciandum prælato, ne pereat iustitiā disci
plina. ergo videtur q̄ ordo correctionis fraternæ,
quem dominus ponit, non cadat sub præcepto.

¶ 20 Præt. Super illud Matth. 18. Si peccauerit in te
frater tuus, dicit Hieron. Si autem in Deum pecca
uerit non est nostri arbitrij, ergo videtur quod iste
modus non se extendat ad omnia peccata.

¶ 21 Præt. Dominus dicit. Si te audierit, lucratus es
fratrem tuū: sed nō propter aliquid fratrem suum est
lucratus, si solū audiat arguentē a peccato resistens
post graua peccata commissa: sed multa alia requi
runtur ad hoc, q̄ ad salutem perueniat, quod est fra
trem esse lucratiū. ergo videtur quod iste ordo corre
ctionis fraternæ non se extendat ad peccata graua.

¶ 22 Præt. Eccl. 19. dicitur. Audisti verbū aduersus
proximum tuum? sic commoriatur in te, videns quonia
m nō te disumpet. nō ergo oportet, vt eum ad
alios deferamus, si eius peccatum deprehēdimus.

¶ 23 Præt. Mitius est agendū circa fratrem in alijs pec
catis, quā in peccato hæreticæ prauitatis: sed in hæ
reticæ prauitate debet aliquis admoneri bis vel ter,
secundū illud ad Titum 3. Hæreticū hominē post
primam & secundam correctionem deuita. ergo
v̄r q̄ non sufficiat semel corripere sicut in verbis
Domini videtur innui, ante denunciationem.

Quæst. disp. S. Tho. MM 3 ¶ 24 Præt.

Glo. ordi.
ibid.
Capit. 1. a
med.

Super illud
si peccaue
rit. tom. 9.

¶ 24 Præt. Ille ordo correctionis secundum Aug. in lib. de Verbis Domini, attenditur in peccatis occultis: sed in talibus non videtur aliquid posse probari per testes, ergo inconuenienter continetur in hoc correctionis ordine, quod testes adhibeantur.

¶ 25 Præt. Homo debet diligere proximum suum sicut seipsum: sed nullus ad publicationem sui criminis teneret testes inducere, ergo neque etiam ad manifestationem criminis fratris.

¶ 26 Præt. Aug. dicit in regula, quod prius Praeposito debet ostendi quam testibus: sed ostendere Praeposito siue praelato est ostendere Ecclesiae: ergo non prius debent testes adduci quam dicatur. Et sic videtur quod ordo quem dominus ponit, non sit in praeposito.

SED CONTRA, est quod Augustinus dicit in lib. de Verbis Domini exponens illud, Corripe inter te & ipsum solum, studens correctione, parces pudori. Forte, ne praerecundia incipiet defendere peccatum suum, & quem vis facere meliorem facis peiorem: haec est igitur ratio huiusmodi ordinis seruandi in correctione fraterna, ut parcat pudori fratris, ne deterior efficiatur: sed ad hoc tenemur per praepositi charitatis, ergo ordo correctionis fraternae cadit sub praeposito.

¶ 2 Præt. Math. 18. sup. illud. Si peccauerit in te &c, dicit Glo. Hoc ordine scadala vitare debemus: sed vitare scadala cadit sub praeposito, ut patet Rom. 14. ergo ordo correctionis fraternae cadit sub praeposito.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est correctio fraterna cadit sub praeposito, secundum quod est actus virtutis. Est autem actus virtutis secundum quod debetur circumstantiis vestitur, inter quas praecipue videtur esse ordo ad finem, quem oportet communem regulam habere in omnibus operabilibus. Finis autem correctionis fraternae est emendatio fratris, sicut dictum est. Et ideo hoc ordine dominus voluit fieri correctione fraterna, secundum quod congruit ad fratris emendationem, quem volumus a peccato liberare. Duplex autem periculum imminet homini ex peccato, scilicet periculum conscientiae, & famae: haec autem duo scilicet conscientia & fama hoc modo se habent ad invicem, quod conscientia est preferenda famae, quia testimonium conscientiae est in conspectu Dei, sed testimonium famae pertinet ad officium humanum. Differunt etiam quantum ad hoc, quod conscientia est necessaria homini pro seipsum, fama autem propter se, & propter proximum: hoc igitur ordine dominus voluit correctionem fraternam fieri, ut primo quidem si possibile sit, ita provideatur conscientiae, quod in nullo fama laedatur, & hoc per secretam admonitionem. Deinde quia conscientia est fama preferenda, si aliter frater emendari non potest, quam cum dispendio famae, finaliter ordinavit dominus ut publice denuntiaretur, ut obiurgatio quae fit a pluribus ei sit remedium salutare. Si autem statim ad publicam pronuntiationem procederetur, pateretur frater dispendium famae suae, quod quidem vitandum est, & propter ipsum & propter alios pro quibus est sibi necessaria fama: propter ipsum quidem duplici ratione. Primo quidem, quia bona fama est praecipuum inter exteriora bona secundum illud Proverbia 22. Melius est nomen bonum, quam diuitiae multae. Et hoc ideo quia bonitas famae reddit hominem idoneum, ad humana officia exequenda conuersatione humana. Et ideo dicitur Eccl. 41. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam multi thesauri magni & pretiosi. Sicut igitur peccaret, qui absque necessitate ingereret alicui diuitiarum dispendium, ita & multo amplius peccat si aliquis

absque necessitate proximo ingereret dispendium famae, absque necessitate, eius peccatum publicum. Secundum quod propter conservationem famae homo multoties abstinet a peccatis. Et ideo quando aliquis videtur se iam famam amisisse, pro nihilo ducit peccare, sed debescere nescit: unde & Hieronimus dicit super Math. Corripendus est sorsum frater, ne si semel pudor aut verecundia amiserit, permaneat in peccato. Similiter etiam ex parte aliorum est periculum alicuius demeritis scandalizantur, & contemnantur quibus: non solum peccantem, sed & multos alios innocentes. Unde Augustinus dicit in Epistola ad plebem Miconensem, Cui de alibus quod sanctum nomen praesentem, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, insisteret fatigant, ambiant, ut de omnibus hoc credatur. Secundum quod, quia peccato nimis publico multi prouocant ad peccandum, secundum illud ad Cor. 13. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Et ideo sub praeposito cadit, ut non prius aliquis ad denuntiationem publicam procedat, quam secreto correxerit. Sed quia de extremo ad extremum peruenitur per medium, interponitur minus quendam medium gradum, ut post secretam admonitionem, nunquam publice oibus denuntietur, nisi vnus vel duo testes adhibeant, ut post secretam correctus non innotescere ceteris, ut Augustinus dicit in regula. Sic igitur ordo fraternae correctionis sub praeposito cadit, sicut & ipsa fraterna correctio: haec discretione seruata in vitro, ut debito loco, quod aliis debetur circumstantiis obseruatis, omnia frater quod quis vile esse prospexerit ad emendationem fratris, quae est finis & regula correctionis fraternae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, non intelligendum in publicis peccatis: sed verbum istud intelligendum in peccatis occultis, ut ex ipso modo loquendi apparet. Dicit enim dominus, Si peccauerit in te frater tuus. Si enim publice peccat, non solum in te peccat, cuius contumelia vel iniuria inferret, sed et in omnes videntes, ut significatur in parabola quam dominus ponit Math. 18. de seruo nequam, qui cum alium conseruum affligeret, videntes conseruum eius quae fiebant contumeliam sunt valde. Et 2. Per 2. dicitur quod animam iusti iniquis operibus cruciabitur.

AD SECVNDVM dicendum, quod quidam frater intellexerunt ordinem correctionis fraternae esse vitandum, ut primo frater sit in secreto correptus, & si audierit, bene quidem: si autem non audierit, debebant esse distinguendum: quia aut est omnino occultum, & tunc non est procedendum videri, & tunc incipit iam ad plerumque notitiam peruenire, & tunc debet videri procedi, secundum quod dominus mandauit hoc non videtur bene dictum. Dicit enim Augustinus in regula, Si frater tuus vultus habet in corpore quod vult occultari, dum timent se carere, nonne a te crederetur sciretur, & misericorditer indicaretur: quanto ergo magis non debet occultari, ne deterior sit tunc in corde? Et ideo alia distinctione opus est. Si enim probabiliter possumus existimare quod videri terius procedendo ad eius emendationem periculum, debemus videri procedere adhibendo testes, & denuntiato. Si vero probabiliter existimamus quod ex tali publicatione fiat deterior, non est videri procedendum: sed propter hanc causam a tota correctione fraterna est desistendum, ut supra dictum est.

AD III. dicendum, quod ois veritas humana

Serm. 16. a med. to. 10.

In 1. Reg. c. 23. tom. 1.

Sermo 16. ante med. to. 10.

Glos. ordin. ibid.

Art. preced.

Art. prac.

G

H

I

K

tia regulatur a veritate diuina: sed hominum facta non eodem modo comparantur ad iudicium diuinum, & ad iudicium humanum: quia secundum iudicium humanum, quadam peccata sunt occulta, in quibus non est statim procedendum ad publicum. Et hoc modo non comparatur omnia peccata ad iudicium diuinum, quia omnia nuda & aperta sunt oculis eius, ut dicitur ad Hebr. 4. Et ideo quantum ad iudicium diuinum, non requiritur quod secreta admonitione precedat, & tamen plerumque peccatores quasi secreta admonitione a Deo arguuntur per interiorum remorsum conscientie & interiorum inspirationem, vel in vigilando, vel in dormiendo. Dicitur enim Iob. 33. Per somnum in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, tunc aperit aures virorum, & erudient eos in fruitu disciplinae ut auertat hominem ab his, quae fecit.

AD QUARTVM dicendum, quod peccatum Ananias & Saphira non deuenerat ad notitiam Petri modo humano, sed per reuelationem diuinam. Et ideo in peccato illo processit non secundum formam humani iudicii, sed secundum formam diuini iudicii, tanquam in hoc executor Dei existens.

AD QUINTVM dicendum, quod etiam Dominus peccatum Iudae scilicet virtute diuinum, in quantum erat cognitor absconditorum. Et ideo in quantum Deus procedere poterat statim ad publicandum peccatum. Et tamen ipse non publicauit, sed obscuris verbis eum de peccato admonuit.

AD SEPTIMVM dicendum, quod alia ratio est in accusatione, & in denuntiatione, quia in denuntiatione intenditur correctio fratris. Et ideo tali ordine debet denuntiatio fieri, quae sit conueniens ad emendationem fratris. Sed in accusatione intenditur bonum Ecclesiae, ut si conseruetur coeuitas pura ab infectione peccati. Et ideo in accusatione non oportet, quod precedat denuntiatio.

AD SEPTIMVM dicendum, quod non in omni peccato debet homo procedere ad accusationem, sed solum in illis peccatis, ex quibus in proptu est, ut proneniat periculum multitudini, vel spirituale, vel corporale. Tunc enim potest homo ad accusationem procedere monitione non precedente, si hoc exigit utilitas communis, quia bonum commune preferendum est bono priuato.

AD OCTAVM dicendum, quod proclamationes quae fiunt in capitulis religiosorum, magis sunt quam denuntiationes, quae accusationes, vel denuntiationes. Reducitur enim fratri ad memoriam culpa, de qua purgare se debet, quod famae eius detrimentum non facit. Fiunt enim huiusmodi proclamationes de leuibus culpis. Si autem proclamaret aliquis in publico de aliqua graui culpa ex qua infamari posset, monitione non precedente, hoc esset illicitum, & contra preceptum Christi.

AD NONVM dicendum, quod ex leuibus peccatis non confurgit infamia, sicut consergit ex grauibus, ideo non est eadem ratio de utrisque.

AD X. dicendum, quod in talibus in quibus mora denuntiationis est periculosa, non oportet expectare admonitionem, sed statim procedere ad denuntiationem, nec hoc est contra preceptum Christi per duo. Primo quidem, quia peccatum istud, quod uerget in periculum multorum, non est solum in te, sed est in multos. Dominus autem dicit. Si peccauerit in te frater tuus. Secundo, quia Dominus non loquitur de culpa futura cauenda, sed de culpa praeterita iam praecommissa.

AD XI. dicendum, quod multo melius est, & quantum ad fratrem cuius emendationi intendit, & quantum ad multitudinem si fieri potest, ut secretius emendetur, ut patet ex dictis. Et ideo ille, qui corrigit secundum

charitatem, isto modo debet procedere.

AD XII. dicendum, quod si medicus peccaret statim ad praecisionem membri corrupti, incaute ageret, & multoties peccaret membra, quae sanari possunt: sed si sit sapiens, a leuioribus remedijs incipiet. Tunc demum praecidit membrum, quoniam experitur illud esse insanabile, & ita quidem est faciendum in correctione fraterna.

AD XIII. dicendum, quod praelato non est obediendum contra preceptum Christi, secundum illud Act. 4. Obedire oportet Deo magis quam hominibus: sed, & ille praelatus qui praecipit contra mandatum Christi, a peccato non excusatur. Et ideo si praelatus praecipiat quod aliquis dicat, quod sciuerit corrigendum, vel quod sciuerit de peccatis alterius, intelligendum est preceptum eius sane, in casu in quo ipse hoc potest praecipere, secundum ordinem institutum a Christo: quod si expresse contra hunc ordinem praecipit, non est ei obediendum. In quibuscumque tamen casibus secularis, vel ecclesiastici iudex potest iuramentum exigere, siue in via denuntiationis, siue in via inquisitionis, siue in via accusationis, in istis etiam casibus potest praelatus in religionibus per preceptum obedientiae suos subditos obligare.

AD XIV. dicendum, quod iustitia dicitur esse praclarissima virtutum propter decorem sui ordinis, ad quam etiam pertinet ut occultanda occultet.

AD XV. dicendum, quod ille qui occulte peccat, meretur amittere famam suam: sed pro isto merito non potest ei poena recompensari, nisi ab illo qui est iudex occultorum, scilicet Deus de quo dicitur 1. ad Corinth. 4. Qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.

AD XVI. dicendum, quod non repetere sua est preceptum secundum quod intelligitur in preparatione animi, ut Augustinus exponit: tenetur enim homo esse paratus sua non repetere in casu in quo hoc exigeret necessitas fidei vel charitatis: in quo etiam casu, sua dare de nouo teneretur: sed quod ultra hunc casum homo sua non repetat, potest esse consilium debitum circumstantijs seruatis, sicut & consilium est, quod homo det sua quibus debet. Admonitio autem fraterna non contrariatur, nec consilio nec precepto praedicto. Potest enim aliquis fratrem ammonere qui alienum accepit, ut de peccato poeniteat, & sit satisfacere paratus, etiam si ipse velit ei remittere quod debet, cum hoc viderit expedire.

AD XVII. dicendum, quod ille qui corripit delinquentem modo & ordine debito, reddit bonum pro malo: sed ille qui debitum modum & ordinem praetermittit corripendo in publico, quae sunt occulta, non reddit bonum, sed malum.

AD XVIII. dicendum, quod raro contingit quod peccata ocula publicent: & ideo ex hoc periculum rarius accidit. Si vero frequenter publicaretur peccata occulta experimento perperere quod pericula ex hoc sequerentur.

AD XIX. dicendum, quod ex quo peccatum est occultum, & non apparet, quare in promptu debeat publicari, & ille qui peccauit, emendationem promittit, contra preceptum Dei ageret qui socium peccantem, vel ad praelatum, vel ad alium deferret.

AD XX. dicendum, quod peccata quae in Deum committuntur, non est nostri arbitrij, ea dimittere in poenitentia, est tamen nostri arbitrij in eis corrigendis ordinem seruare quem Christus instituit.

AD XXI. dicendum, quod intelligitur ille qui peccat corripiente audire, quando & cessat ab opere, & facit alia quae sunt facienda pro salute, confitendo & satisfaciendo. Et tunc, quantumcumque sit graue peccatum, aliquis lucratur fratrem sic audientem.

Quest. disp. S. Tho. MM 4 AD

Ad xxij. dicendum, qd verbum qd aduersus fratrem audimus, sic debet in nobis commorari, vt a nobis non procedat ad fratris infamia; no tñ prohibetur quin procedat vterius ad fratris emendationem.

Ad xxiii. dicendum, qd cum Dominus dicit, Corripe inter te & ipsum solum, non intelligendum est, qd semel corripas, sed bis & ter. aut et pluries, quoad in probabiliter spes maneat, qd secerius corripi possit. Cum vero probabiliter praesumitur, qd sic corrigi non possit, tunc intelligitur non audire.

Ad xxiiii. dicendum, qd testes inducuntur uel ad ostendendum, qd hoc sit peccatum de quo aliquis arguitur, vt Hiero. dicit, uel ad conuincendum de actu, si actus iterum, ut August. dicit, uel ad testificandum qd frater admonens fecit quod in se fuit, vt Chry. dicit.

Ad xxv. dicendum, qd homo non indiget testibus ad emendationem sui peccati, potest tamen indigere testibus ad emendationem alterius, secundum tres modos praedictos: & ideo non est similis ratio de peccato proprio, & de peccato fratris.

Ad xxvi. dicendum, qd August. intelligit, qd prius dicatur praelato quam testibus, secundum quod praelatus est quadam singularis persona, quae potest praedesse etiam magis, quam alij. Sic autem dicere praelato non est dicere ecclesiae: sed quando dicit in publico, quasi in loco iudicij residentis.

Super illud
Matth. 18. si
peccauerit,
to. 9. Reg.
e. 5. to. 1.
Rom. 6. cum
Matth. ante
med. to. 2.

8. 1. q. 17. ar.
1.

Capit. 18. &
19. to. 1.

Dist. 26.

Com. 17. &
18. 4. Ethic.
3. to. 5.

Cap. 5. circa
med. tom. 5.

QVAESTIO VNICA DE SPE

In quatuor articulos diuisa.
Primo enim queritur, vtrum spes sit virtus.
Secundo, vtrum spes sit in uoluntate sicut in subiecto.
Tertio, vtrum spes sit prior charitate.
Quarto, vtrum spes sit solum in uiuatoribus.

ARTICVLVS PRIMVS

Vtrum spes sit virtus.

VAESTIO est de Spe. Et primo queritur, vtrum spes sit virtus. Et ut qd non. Virtus enim non se habet ad bonum & malum, sed ad bonum tantum, unde & August. dicit in lib. de lib. arbi. qd uirtute nullus male uitur. Sed spes se habet ad bonum, & malum, quidam enim habent bonam, quidam malam spem, ergo spes non est uirtus.

¶ 1 Prae. Virtutem Deus operatur in nobis sine nobis, ut supra dictum est. Et sic patet qd nulla uirtus est ex meritis, sed praecedat merita. Sed spes est ex meritis. Est enim spes certa expectatio futurae beatitudinis ex gratia, & meritis proueniens, vt Magister dicit 25. dist. tertij lib. sen. ergo spes non est uirtus. Sed dicendum quod spes praesupponit merita non in actu, sed in habitu.

¶ 2 Sed contra. Habitus qui est principium merendi, est charitas: sed spes non praesupponit charitatem, sed praecedat eam. Dicitur enim Matth. 1. in glo. qd spes generat charitatem. ergo spes non praesupponit merita in habitu.

¶ 3 Prae. Virtus est dispositio perfecti secundum Philo. in 6. Physic. unde & in 5. Ethic. probat, quod uerecundia non est uirtus, quia est imperfecta: sed spes est dispositio imperfecta, quia est distantis a bono, ergo spes non est uirtus.

¶ 4 Prae. Nulla passio est uirtus: quia passionibus nec laudamur, nec vituperamur ut dicitur in 2. Eth. Sed spes est una de quatuor principalibus passionibus. et

ergo spes non est uirtus. Sed dicendum, qd spes quae est passio, non est uirtus, sed aliquid ad mentem pertinet. Sed contra, Quod passiones appetitus sensitiui habent aliquid simile in mente, sicut non est spes & amor appetitus sensitiui & intellectui, ita etiam & delectatio & delectatio & alia huiusmodi: sed in alijs passionibus praeter amorem, non sumuntur nomina uirtutum, ergo neque aliqua uirtus debet dici spes.

¶ 7 Prae. Tria sunt genera uirtutum. Sunt enim quaedam uirtutes Morales, quaedam Intellectuales, quaedam Theologicae: sed spes non est uirtus moralis: quia non tendit ad aliquam cardinalium uirtutum, nec etiam ad aliquam intellectuales, quae non pertinet ad uim cognitiuam, sed appetitiuam, nec etiam ad uim theologicae, quae Theologicae uirtutis non est esse in medio, sed in extremo secundum illud Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Spes autem medium tenet inter praesumptionem & desperationem.

¶ 8 Prae. Virtus maxime Theologica est quoddam donum supernaturale diuinitus nobis inuolutum, sed ad sperandum beatitudinem aeternam non indigemus aliquo dono supernaturali, quia cum bonum naturaliter moueat appetitum, summum bonum quod est beatitudo, maxime naturaliter appetitum mouebit. ergo spes non est uirtus.

¶ 9 Prae. Actus charitatis est perfectior, & actus speciei ad actum charitatis potest natura creata abique dono gratiae, secundum illorum opinionem quod dicitur, qd homo & angelus in naturalibus creati Deum supra se supra omnia dilexerunt, quod uident esse actus charitatis. ergo multo magis potest aliquis in actu speciei sine dono gratiae, ergo spes non est uirtus.

¶ 10 Prae. Virtus secundum Philo. in 1. Ethic. est omnis arte certior: sed hoc non competit speciei, certior enim ex gratia & meritis quae sunt in certa, secundum illud Eccl. 9. Nemo scit vtrum sit dignus uobis amore, ergo spes non est uirtus.

¶ 11 Prae. Omnis uirtus potest esse in charitate, spes enim importat distantiam: charitas autem uincit, secundum illud quod Dion. dicit in 4. capit. Di. in uinis nominibus, quod amor est uis uincit, ergo spes non est uirtus.

¶ 12 Prae. Omnis plenitudo gratiarum & uirtutum fuit in Christo, secundum illud Io. 1. Vidimus eum plenum gratiae & ueritatis: sed spes non fuit in Christo: qui enim uidet non sperat, ut habetur Rom. 8. ergo spes non est uirtus.

¶ 13 Prae. Virtus causat delectationem in actu: sed spes e contrario causat afflictionem, secundum illud Prouer. 14. Spes quae differatur affligit animam, ergo spes non est uirtus.

¶ 14 Prae. Virtus per se habet delectationem, ut dicitur in 1. Eth. Spes autem & memoria non sunt delectabilia secundum se, ut dicitur in 11. Metaphisic. ergo spes non est uirtus.

¶ 15 Prae. Nulla uirtus facit actum malum, sed spes facit actum malum, quia facit actum distichemum, ergo spes non est uirtus.

¶ 16 Prae. Spes est expectatio quaedam, ut dicitur, et expectatio autem importat distantiam, ergo maxima spes importat maximam distantiam a bono sperato, quod est beatitudo: sed maxima uirtus non habet maximam distantiam a beatitudine, immo facit maximam propinquitatem ad ipsam, ergo spes non est uirtus.

¶ 17 Prae. Sicut est spes futurorum, ita est memoria praeteritorum: sed memoria praeteritorum nec est uirtus, ergo nec spes futurorum.

Cap. 18.

Cap. 18.

Sed